

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

Evoluția Comunității Europene – De la Piața Comună și Piața Unică

Introducere

Crearea primei Comunități Europene a demonstrat Europei și lumii că experiențele conflictelor din trecut pot fi depășite și chiar mai mult decât atât, că o structură de integrare pornită de la considerente strict legate de obiectivul menținerii păcii în Europa poate evolua de la o structură de integrare economică într-una de integrare monetară și chiar politică.

Obiective

În cadrul acestui modul veți afla informații despre:

- 1. contextul creerii CEE și EURATOM*
- 2. obiectivele Pieței Comune, cuprinse în Tratatul de la Roma*
- 3. înțelesul noțiunii de Piață Comună Europeană*
- 4. conceptele de Piață Unică Europeană și Uniune Europeană*
- 5. stadiile de integrare parcurse de Comunitatea Europeană în evoluția sa, tratatele constitutive și trei tratate ulterioare ale Comunității*

1. Crearea Comunității Economice Europene (CEE) și a Comunității Europene a Energiei Atomice (EURATOM). Tratatul de la Roma

După crearea primei comunități europene, atenția țărilor europene occidentale s-a îndreptat în continuare spre sfera economică. Contextul internațional la acea vreme era marcat din nou de evenimente care au favorizat preocupările pentru integrarea europeană. Sfârșitul Războiului din Coreea, implicarea Franței în războiul din Indochina, criza din Suez, dificultățile financiare ale francezilor și englezilor, sfârșitul erei coloniale datorat în primul rând

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

intensificării naționalismului în Asia și Africa, toate pot fi considerate factori favorizanți ai integrării, cel puțin din perspectiva sa economică.

La 1-2 iunie 1955 reprezentanții statelor CECO s-au întâlnit la Messina, căutând să “inițieze o nouă fază pe calea construcției Europei”, așa cum aveau să declare participanții la reuniune. Această nouă fază în viziunea lor urmărea integrarea în următoarele domenii:¹

- energie atomică
- transport
- armonizarea politicilor sociale
- înființarea unei bănci de investiții

De asemenea, s-a căzut de acord să se înființeze un comitet pentru a pregăti tratatele ce aveau să urmeze. Acest comitet s-a numit Comitetul Spaak, după numele ministrului de externe belgian care l-a prezidat. Comitetul Spaak a ales să se concentreze asupra următoarelor probleme:

1. crearea Comunității Economice Europene (CEE)
2. crearea Comunității Economice a Energiei Atomice (EURATOM)

Comitetul a schițat aceste propuneri și în martie 1957 au fost semnate la Roma două Tratatate - unul privind crearea Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom) și celălalt, crearea Comunității Economice Europene. Cele două tratate au fost ratificate și au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958.

Odată cu semnarea și intrarea în vigoare a acestui tratat *s-a creat baza juridică a activității comunitare*. Prevederile acestui tratat aveau să fie completate ulterior de Actul Unic European, Tratatul de la Maastricht, Tratatul de la Amsterdam care își vor fi adus contribuțiile lor la evoluția Uniunii Europene.

Spre deosebire de Tratatul de la Paris de constituire a CECO (ale cărui prevederi sunt valabile pe o perioadă de 50 de ani), Tratatul de la Roma are un caracter permanent, fiind încheiat pe o durată nelimitată.

Din punct de vedere al modalității concrete de realizare a integrării, tratatul a prevăzut

---

¹ Armstrong, D., Lloyd, L., Redmond, J., *From Versailles to Maastricht* Macmillian Press Ltd, 1996

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

măsuri care vizează integrarea negativă (desființarea barierelor interne) dar și măsuri care vizează integrarea pozitivă (crearea unor politici comune).

Tratatul de la Roma are și o dimensiune externă, cuprinsă în articolul 237 în care se specifică faptul că orice stat european care își exprimă dorința, se poate alătura CE

Scopul fundamental și obiectivele strategice ale Tratatului

Tratatul de la Roma are ca scop fundamental crearea Pieței Comune. Piața Comună reprezintă o uniune vamală în care sunt abolite restricțiile față de factorii de producție.²

Piața Comună prezintă două dimensiuni principale:

- o dimensiune internă - ce se referă la libera circulație a mărfurilor, a capitalului și a forței de muncă în interiorul Comunității
- o dimensiune externă – care presupune protecția produselor comunitare față de terți, materializată în principal într-un tarif vamal comun față de aceștia

În ceea ce privește obiectivele Tratatului, acestea se referă la următoarele:

1. crearea Comunității Economice Europene (CEE) și a Pieței Comune
2. promovarea unei dezvoltări economice, sociale și teritoriale armonioase a CEE
3. expansiunea economică durabilă - continuă, eficientă și echilibrată
4. stabilitatea economică și socială a țărilor membre și a CEE în ansamblul ei
5. lichidarea decalajelor economice interne ale țărilor membre, și a decalajelor dintre ele
6. relații economice strânse între membrii CEE, concretizate în: aprovizionarea prioritară a țărilor din cadrul CEE, solidaritatea financiară (politici și fonduri comune), libera circulație a bunurilor, serviciilor, forței de muncă și a capitalurilor, dezarmare vamală în interior și înarmare vamală în exterior
7. politici comune pentru agricultură, transport și comerț exterior, și politici coordonate pentru celelalte sectoare economice (mediu, energie, cercetare științifică, servicii publice-învățământ, sănătate)
8. crearea de instituții comune

---

² Prisecaru, P., *Teoria integrării economice europene*, Ed Sylvi, București, 2001, pag. 13

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

9. crearea de fonduri comune (bugetare și extrabugetare)
10. ridicarea nivelului de trai material și spiritual al populației

2. Formarea Comunității Europene prin fuzionarea celor trei Comunități. Extinderea Pieței Comune Europene

A. Evoluții ulterioare Tratatului de la Roma

Obiectivul creerii unei piețe comune în cadrul CEE își are rădăcina, după cum am văzut, în Tratatul de la Roma. Conform prevederilor acestuia, procesul de constituire a Pieței Comune trebuia să fie înfăptuit în decursul a 12-15 ani, începând cu 1958.

Așa cum s-a arătat, obiectivele Tratatului de la Roma au fost unele parțial îndeplinite, altele realizându-se chiar mai repede decât fusese prevăzut.

Se poate evidenția faptul că, în primul rând, Comunitatea și-a propus ca între 1958 și 1969 să desființeze taxele vamale care restricționau comerțul între cele șase state membre. Odată cu extinderea acesteia, măsurile au fost aplicate, de asemenea, și noilor membri. În același timp, Comunitatea a stabilit un Tarif Vamal Comun, care a fost aplicat la bunuri importate în orice stat membru din țările terțe.

Pe lângă barierele tarifare la comerțul din interiorul Comunității, mai existau, de asemenea, barierele netarifare. Aceste obstacole includeau diverse specificații tehnice naționale, standarde de sănătate și siguranță, regulamente în ceea ce privește mediul înconjurător, controale ale calității și diferențe de TVA între statele membre. La începutul anilor '80, deși Comunitatea avusese unele succese în îndepărtarea unora dintre aceste bariere, o adevărată piață comună nu exista încă. Tensiunea dintre cerințele inerente stabilirii și menținerii bunei funcționări a Pieței Comune - pe de o parte - și interesele naționale - pe de alta - a condus la dificultăți în realizarea procesului de liberalizare a comerțului, în calitate de componentă a Pieței Comune.

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

Integrarea completă a economiei europene combinată cu concurența internațională puternică a întărit ideea că politicile economice ale statelor membre ale CEE trebuie coordonate mai îndeaproape.

În ceea ce privește realizarea liberei circulații a persoanelor, în etapa de tranziție au fost prevăzute și adoptate două reglementări care stabileau ca obiectiv libera circulație a lucrătorilor, care să se realizeze până la 31 decembrie 1967 și un program de suprimare a restricțiilor în privința stabilirii domiciliului lucrătorilor. A existat, de asemenea, o directivă de asigurare a liberei circulații a capitalului, în special sub forma investițiilor directe, a operațiunilor bursiere și comerciale.

Comunitatea și-a propus, în cadrul Conferinței de la Haga din 1969, constituirea propriilor sale resurse bugetare. Problema bugetului comunitar avea să fie reluată în cadrul unor summituri ulterioare ale Consiliului European, de la Fontainebleau (1984) și Bruxelles (1988).

B. Acumularea de noi factori cauzali și condiționali ai schimbării

Principala preocupare în perioada ulterioară a fost aceea de a crea Piața Unică, formă de integrare superioară Pieței Comune. Pe lângă aspectele de natură economică, Comunitatea și-a exprimat interesul și pentru cele legate de uniunea monetară și politică.

Acest lucru este destul de dificil de perceput, mai ales în condițiile în care intervalul de timp 1970-1984 a fost marcat de un regres al Comunității. Acesta s-a datorat mai multor cauze, din care putem enumera ca fiind mai importante următoarele :

- o stare de recesiune economică la nivel european datorată creșterii prețului petrolului între 1973-1979
- conflicte între statele comunitare, în principal legate de Politica Agricolă Comună și de bugetul comunitar
- slăbiciunile sistemului decizional comunitar

În contextul acestei recesiuni, oficialii Comunității și-au exprimat voința de a face

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

eforturi pentru progresul acesteia. Rămâne semnificativ pentru această perioadă Raportul Tindemans, care a adus în discuție necesitatea unei reforme instituționale și extinderea preocupărilor Comunității.

În cadrul Summitului de la Paris din 9-10 decembrie 1974 șefii de state și guverne i-au cerut lui Leo Tindemans, primul ministru al Belgiei, să elaboreze un raport despre Comunitatea Europeană. Raportul a fost o combinație între elaborarea unui cadru general pentru integrare și planuri specifice. Cele din urmă includeau aspecte legate de Politica Externă și de Securitate Comună, Uniunea Monetară, și aspecte legate de politicile socială, regională și industrială.

Concluziile acestui raport au fost prezentate în 1976. Raportul a evidențiat necesitatea unei reforme instituționale, apreciind ca lipsite de funcționalitate unele elemente de organizare la nivelul instituțiilor. Spre exemplu, Tindemans a sugerat că pentru un mai eficient mecanism de decizie ar fi necesară introducerea votului majoritar. De asemenea, Raportul s-a referit și la Politica Externă și de Securitate Comună, ca o preocupare nouă pe care ar trebui să o aibă Comunitatea.

Din punct de vedere al evoluției integrării politice se poate aprecia că în timp ce progresul spre principalele obiective economice ale anilor '70 – '80 era semnificativ, au avut loc câteva schimbări modeste pe frontul politic. În timp ce dezvoltările majore erau pragmatice, existau discuții continue pe plan superior. Spre exemplu, președintele Franței Giscard D'Estaing a încercat să minimalizeze concluziile Raportului Tindemans, "încându-l" într-un soi de birocrație care a adus critica autorului acestuia. Șefii de guverne au cerut miniștrilor de externe să ia în considerare acest raport; miniștri de externe au întocmit un raport asupra concluziilor acestuia, înaintându-l superiorilor lor; aceștia din urmă au analizat aceste rapoarte, prezentând la rândul lor un raport în cadrul Summitului de la Haga din 1979, întâlnire în cadrul căreia Consiliul European, din cauza algoritmului birocratic mai sus amintit, nu a mai luat în considerare concluziile respective.

Din punct de vedere instituțional poate fi apreciată ca un aspect de dezvoltare instituțională prima alegere directă a Parlamentului European din 1979. La prima vedere, aceasta marca un important pas înainte, deoarece membrii Parlamentului numiți au devenit

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

membri aleși direct și definitiv. Din punct de vedere al exercitării puterilor sale, Parlamentul a trebuit, însă, să aștepte să beneficieze de prevederile Actului Unic European pentru ca acestea să fie semnificativ sporite.

De asemenea, mai poate fi menționată întâlnirea șefilor de state și guvern din septembrie 1974 la Paris, care a decis ca aceste întâlniri să se desfășoare periodic, creându-se *Consiliul European*. Acesta va avea prima întâlnire oficială sub acest nume la Dublin, în martie 1975.

În octombrie 1981 Franța a elaborat un memorandum pentru revigorarea Comunității. Acesta conținea referiri la domeniul economic, social și cultural. Domeniul instituțional a făcut obiectul unei inițiative franco-germane (în noiembrie 1981). La acea vreme Consiliul și Parlamentul și-au exprimat preocuparea în problema perfecționării instituțiilor. Pentru a avea o imagine mai bună asupra activității acestora, Consiliul a însărcinat ministrii de externe să elaboreze un studiu privind funcționarea instituțiilor comunitare. Rezultatele acestui studiu au fost prezentate în cadrul întâlnirii Consiliului European de la Stuttgart din 1983, întâlnire în cadrul căreia șefii de state și guverne au semnat Declarația Solemnă a Comunității.

Un moment care a atras atenția asupra faptului că la nivel comunitar existau probleme dificile care trebuie rezolvate a fost Reuniunea de la Fontainebleu din anul 1984. Fiind prezidată de președintele Franței, Francois Mitterand, reuniunea a avut drept cauză imediată clarificarea unor probleme existente deja de cca 5 ani, legate de contribuția Marii Britanii la constituirea bugetului comunitar. Primul ministru de atunci, Margaret Thatcher, a pretins că Marea Britanie „a plătit prea mult și a primit prea puțin înapoi”.³

Importanța acestei reuniuni este dată de următoarele:

- participanții au încercat să rezolve probleme legate de dificultățile generate de Politica Agricolă Comună (problema surplusurilor din agricultură)
- țările membre și-au manifestat opțiunea pentru continua dezvoltare a Comunității.

Pentru atingerea acestui scop și adâncirea integrării au fost create comitete speciale

---

³ Dinan, D., *Encyclopedia of the European Union*, The EU Series, MacMillan Press Ltd, 2000, pag. 236

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

care să aibă ca preocupare obiective specifice. Este vorba de Comitetul Adonnino și Comitetul Dooge. Primul a făcut recomandări cu privire la libera circulație a persoanelor (în spiritul sintagmei de „Europe’s People”), iar cel de-al doilea a făcut recomandări cu privire la afacerile și securitatea externă, fiind cunoscut drept Comitetul Ad-hoc al Afacerilor Externe. Cele două comitete au raportat Consiliului European de la Bruxelles în martie 1985. De asemenea, Comitetul Dooge a sugerat stabilirea unei Conferințe Interguvernamentale care a fost fixată pentru iulie 1985 la Milano. Rezultatele acestei conferințe au fost raportate la Summitul de la Madrid din decembrie 1985 care a avut ca și finalitate semnarea Actului Unic European.

3. Fuziunea celor trei Comunități, CECO, CEE și EURATOM, și crearea Comunității Europene.

Odată cu crearea CEE și Euratom în Europa au existat trei comunități cu structură instituțională similară. În mod firesc, s-a pus problema fuzionării acestor instituții separate pentru a se evita existența mai multor instituții de același tip pentru îndeplinirea unor obiective similare. Această fuziune a avut loc în două faze.⁴

O convenție referitoare la instituții a fost încheiată simultan cu Tratatul de la Roma, stabilindu-se astfel, o singură Curte de Justiție și o singură Adunare Parlamentară care să servească interesele celor trei Comunități. Procesul de fuziune al Comunităților nu s-a finalizat imediat, Comunitățile păstrându-și organismele executive proprii (Înalta Autoritate pentru CECO, respectiv Comisiile pentru CEE și Euratom) și Consiliile proprii.

Pe măsură ce uniunea economică a evoluat, obiectivele ei au devenit mai complexe, astfel încât în anumite domenii - cum ar fi, spre exemplu, cărbunele, oțelul și energia atomică – era de dorit ca cele trei Comunități să-și armonizeze politicile; acest lucru era mai dificil de realizat în contextul existenței unor instituții separate, fiecare cu reprezentanții săi proprii, cu vederi diferite și soluții proprii diferite.

În acest sens, a fost semnat în mai 1965 și a intrat în vigoare în 1 iulie 1967 Tratatul de fuziune care a instituit o singură Comisie și un singur Consiliu, definitivând, astfel, fuziunea

---

⁴ Lasok, D., *Law & Institutions of the EU* – Sixth Edition, Butterworth & Co Ltd, 1994, pag. 14

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

celor trei Comunități. Comunitatea Economică Europeană, EURATOM și Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului au devenit Comunitatea Europeană.

4. Transformarea Comunității Economice Europene și a Pieței Comune în Uniune Europeană și Piață Unică

A. Conceptele de *Uniune Europeană* și *Piață Unică*

În evoluția sa inițială, Comunitatea Europeană s-a bazat pe conlucrarea în domeniul economic general, probleme mai complexe precum unificarea monetară și chiar politică fiind considerate premature. Pe măsură ce obiectivele economice au fost îndeplinite, reprezentanții statelor membre și-au pus problema adâncirii integrării prin realizarea și a altor obiective, care să vizeze uniunea monetară, cooperarea politică, domeniul social, protecția mediului, ș.a.

Conceptul de ***Uniune Europeană*** nu este chiar nou. Încă de la Reuniunea din octombrie 1972 de la Paris se declarase că „statele membre ale Comunității, forțele conducătoare ale construcției Europei, își afirmă intenția ca până la sfârșitul acestui deceniu să transforme întregul complex dintre ele într-o Uniune Europeană”⁵. Consiliul European de la Stuttgart din iunie 1983 a adoptat Declarația Solemnă a Uniunii Europene. În aceste documente nu s-a specificat, însă, concret care ar trebui să fie competențele și structura Uniunii Europene.

Conceptul de „Uniune Europeană” a fost explicat în cadrul Tratatului de la Maastricht (1992), cunoscut ca Tratatul Uniunii Europene (TEU). Articolul A al acestui tratat stipulează că „prin acest tratat părțile semnatare stabilesc Uniunea Europeană”.⁶ Conceptul de „uniune” avea să-l redefinească pe cel de „comunitate” folosit până la acel moment în tratatele și documentele oficiale.

Uniunea Europeană este expresia adâncirii integrării europene, având o triplă conotație: economică, monetară și politică. Aceasta decurge din reformularea și extinderea obiectivelor

---

⁵ Dinan, D., *Encyclopedia of the European Union*, The EU Series, MacMillan Press Ltd, 2000, pag 225

⁶ Lasok, D., *Law & Institutions of the EU – Sixth Edition*, Butterworth & Co Ltd, 1994, pag. 24

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

și activităților Comunității, așa cum prevede Tratatul Uniunii în articolul 3: „ Uniunea se va fundamenta pe Comunitățile Europene suplimentându-se cu politici și forme de cooperare stabilite prin Tratat”⁷. Uniunea Europeană reprezintă forma superioară a integrării europene.

Obiectivele Uniunii Europene au fost fixate tot în cadrul acestui tratat și se referă la următoarele:⁸

- crearea unei piețe unice, transfrontaliere
- promovarea progresului economic și social pe baza unei dezvoltări durabile și competitive
- afirmarea Uniunii pe scena internațională
- întărirea și apărarea drepturilor cetățenilor UE
- dezvoltarea cooperării în domeniul justiției și afacerilor interne

Noțiunea de **Piață Unică** a amendat-o pe cea de Piață Comună. Originea înfăptuirii Pieței Unice se regăsește în cerințele creerii uniunii economice și monetare, fiind un însoțitor firesc al ei. Crearea Pieței Unice a fost, însă, stimulată și de nevoia de a înlătura dificultățile Comunității din anii '70 – '80. În acea perioadă, așa cum s-a arătat, în ciuda succeselor înregistrate în realizarea uniunii vamale, Comunitatea s-a confruntat cu reale probleme generatoare de slabe creșteri economice și creștere a șomajului.

Prin crearea Pieței Unice s-au desființat practic peste 16 000 km de frontiere naționale dintre membrii Uniunii, deschizându-se, astfel, drum liber circulației mărfurilor, capitalului și forței de muncă.

B. Formarea Uniunii Europene și a Pieței Unice

În 1985, Jacques Delors a preluat președenția Comisiei, propunându-și relansarea Comunității în sensul adâncirii integrării. În vederea realizării acesteia, primul obiectiv propus a fost crearea Pieței Unice. Responsabilitatea îndeplinirii Programului Pieței Unice a fost

---

⁷ Armstrong, D., Lloyd L., Redmond, J., *From Versailles to Maastricht*, MacMillan Press Ltd, 1996, pag. 124

⁸www.europa.eu

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

atribuită lordului Cockfield, colaborarea dintre cei doi fiind determinantă în atingerea acestui obiectiv.

Trecerea de la Comunitatea Europeană la Uniunea Europeană a presupus parcurgerea unor pași, legați de stadiile de integrare specifice acestor structuri, plecându-se de la următoarele premise:

1. Comunitatea Europeană este o structură integraționistă care a presupus:
  - o comunitate la nivel european
  - o Piață Comună ca stadiu de integrare, adică o organizație bazată pe două tipuri de politici: politici comune și politici de cooperare, armonizate
2. Uniunea Europeană presupune următoarele structuri integratoare:
  - 2.1. uniunea economică concretizată în politici comune, și anume:
    - politică industrială
    - politică în domeniul concurenței
    - politică agricolă
    - politică a mediului
    - politică regională ,șamd
  - 1.2. uniunea monetară
    - crearea Institutului Monetar European și adoptarea unei singure monede
    - crearea unei Bănci Centrale Europene și a unui sistem bancar european
    - transformarea ECU în Euro
    - criteriile convergenței nominale și reale
  - 1.3. uniunea politică
    - politică externă
    - problematica securității

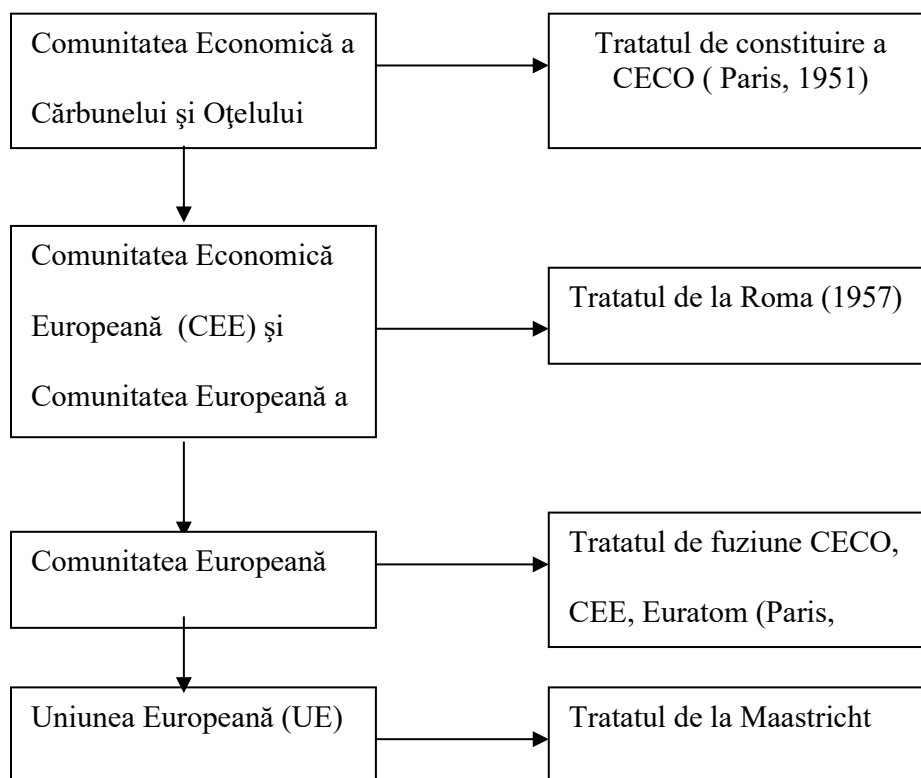

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

Trebuie specificat că a fost necesară existența unor condiții care să creeze cadrul necesar pentru îndeplinirea obiectivelor legate de crearea și funcționarea Pieței Unice. Spre exemplu, au fost necesare prevederile Actului Unic European care au introdus votul majoritar, prevederi ce au condus la o creștere a ușurinței în ceea ce privește deciziile referitoare la obiectivele Pieței Unice. Astfel, acest sistem de votare a fost folosit cu succes în 1986 în îndeplinirea obiectivelor legate de Piața Unică, fiind aprobate 43 de acte normative în primul mandat al Consiliului (în timpul președenției Olandei), respectiv 55- în cel de-al doilea (când președenția a fost deținută de Marea Britanie)⁹.

Evoluția Uniunii Europene din punct de vedere al structurilor de integrare poate fi reprezentată schematic astfel:

⁹ Swann, D., *The Single European Market and Beyond – A Study of the Wider Implications of the SEA*, Mackays of Chatman Ltd, 1996 , pag 41

Proiect finanțat de Uniunea Europeană
2020-1-NL01-KA226-HE-083098

Rezumat

- 1) *Evoluția pozitivă a CECO a favorizat noi preocupări pentru extinderea conlucrării privind integrarea europeană. Acestea au avut ca finalitate crearea a încă două comunități: Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (EURATOM)*
- 2) *Cele două Comunități au fost create prin Tratatul de la Roma care a definit obiectivele Pieței Comune Europene și a pus bazele creerii Pieței Unice Europene.*
- 3) *Din perspectiva stadiilor de integrare, construcția europeană este marcată de evoluția de la Piața Comună la Piața Unică.*
- 4) *Comunitatea Europeană este expresia stadiului de integrare Piață Comună, iar Uniunea Europeană este expresia stadiului de integrare Piață Unică.*
- 5) *Tratatele care au creat structuri de integrare sunt considerate tratate constitutive, iar cele care au îmbunătățit aceste tratate sunt tratate ulterioare.*

Bibliografie selectivă

1. El-Agraa, A. M., The European Union – Economics and Politics, Seventh Edition, Prentice Hall, 2004
2. Prisecaru, P. (coord), Piața internă unică – Cele patru libertăți fundamentale, Editura POLITEIA-SNSPA, 2003
3. Swann, D., “The Single European Market and Beyond – A Study of the Wider Implications of the SEA”, Mackays of Chatman Ltd, 1996
4. Tescașiu, B., “Instituții comunitare. Schimbări și adaptări din perspectiva extinderii Uniunii Europene”, Editura CH Beck, București, 2009
5. Tescașiu, B., “Introducere în euromarketing – Concepte fundamentale de marketing specifice Pieței Unice Europene”, Editura Universitară, București, 2017